INNO TIIM

Kuidas muuta katsetamine tavapäraseks osaks poliitikakujundamisest?

juuni 2022

Miks me räägime katsetamisest? 4

Miks, kuidas ja millal katsetada? 6

Miks katsetada? 6

Kuidas katsetada? 7

Millal katsetada? 9

Eesti katsetamise raamistik 9

Katsetamise protsess 10

Katsetamise osapooled 11

Katsetamist toetavad tegevused 11

Institutsionaalne raamistik 12

Õigusraamistik 13

Katsetamise kogu 13

Katsetamine kui võimalik tööriist mõjude hindamiseks 14

Tugi rakendamisel 15

Juhendmaterjal 15

Näited ja õppetunnid 16

Koolitusprogrammid ja metoodiline tugi 16

Rahastus 17

Katsetamiskultuur 17

Julgustamine 18

Katsetamine tippjuhtide koolitusprogrammides 18

Tegevuskava 19

Raamistiku elluviimine 20

Lisa 1: näited katsetustest 21

Prototüübid 21

Ajaleidja 21

Patsiendiportaal 22

Välearendus 23

Keelerulett 23
Innosprint 24
Global Estonian Business Network 25
Pimedas helendav evakuatsoonitee 26
Pilootprojektid 26
Rahunemispeatus 27
Ringist välja 28
Õpetajate ja lastevanemate koostöö (vaimne tervis) 29
Tegevväelaste koolitamine: motivatsioon ja tõhusad õpimeetodid 30
A/B testid ja nobedad kontrollkatsed 31
Usaldustsoon 31
Kuressaare prügikoti eksperiment 32
SMS tühivisiitide vältimiseks 33
Ümbrikupalk ehitussektoris (EMTA) 34
Sinise diisli kasutamine sõiduautodes 35
Strateegilised eksperimendid 36
Soome kodanikupalga eksperiment 36
Võimalik strateegiline katsetus: Eesti kui kõige peresõbralikum riik 36
Võimalik strateegiline katsetus: Innovatsioon terviseennetuses 37
Lisa 2: osapooled, kes panustasid raamistiku väljatöötamisse 38

1. Miks me räägime katsetamisest?

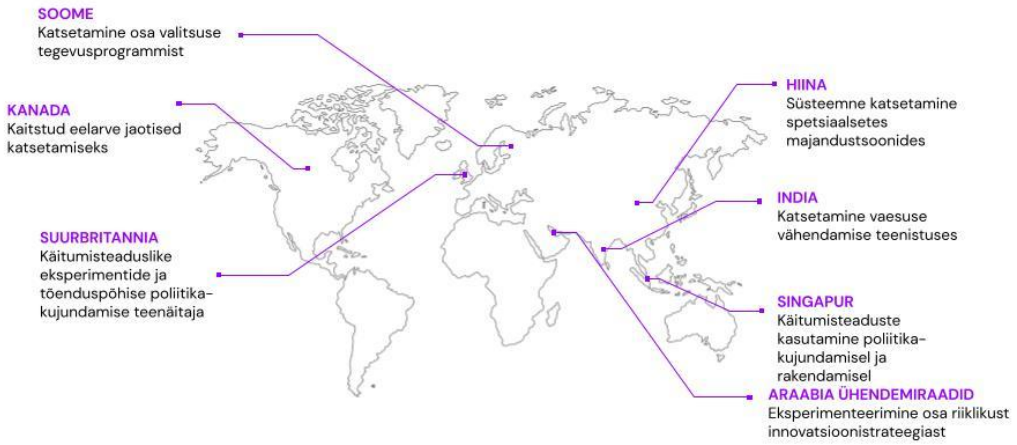
Riigid üle maailma otsivad uusi viise vastamaks ühiskonna ootustele ja keerukatele väljakutsetele, olgu selleks kliimakriis, rahvastiku vananemine, majanduslik ebavõrdsus või laste ülekaalulisus Katsetamine on paljulubav võimalus selliste keerukate ja kiiresti muutuvate probleemide lahendamisel.

Katsetamine on uute ideede ja erinevate võimalike lahenduste piiratud mahus järele proovimise struktureeritud protsess, mis võimaldab õppimist ja lahenduse arendamist enne nende laiemat rakendamist.

Võimaldades piiratud ressursside puhul teha targemaid valikuid, on uute poliitikate katsetamine kasvav trend üle maailma. Jäikade protsesside asemel püütakse leida paindlikumaid ja avatumaid viise üha keerulisemate avaliku sektori probleemide lahendamisel. Ühe võimalusena nähakse samm-sammulist poliitikakujundamist ja katsetamist. Selle asemel, et rakendada laiapõhjalisi ühiskondlike reforme teadmata, mis töötab, võimaldab katsetamine õppida reformide välja töötamise või rakendamise käigus.

Katsetamise viimine poliitikakujundamise loomulikuks osaks eeldab aga harjumuspäraste poliitikakujundamise protsesside mõningast ümberkujundamist ja toetavat terviklikku katsetamisraamistikku. Katsetamine poliitikakujundamises ei ole veel laialt levinud. Riigid üle maailma, kes lähenemist rakendavad, on katsetamise toetamiseks valinud erinevaid lähenemisi ja fookuseid. Mõned näited erinevatest riikide lähenemistest on toodud alloleval joonisel. Eesti jaoks on siin eeskujus ennekõike Soome, kus katsetamine on strateegilise poliitikakujundamise osaks kujunenud viimase 6-7 aasta jooksul, häid näiteid leiab ka Kanadast ja Ühendkuningriigist.

DEMOS HELSINKI

Seni ei ole katsetamine Eesti avalikus sektoris kuigi levinud ning katsetamine kui meetod on olnud pigem üksikute projektide või väikeste tiimide pärusmaa. Näiteks avaliku sektori innovatsioonitiim rakendab käitumisteaduslikke lähenemisi, sh müksamist (ing k *nudging*), mida on rakendanud üksikutes projektides ka sotsiaalministeerium, justiitsministeerium, siseministeerium, EMTA, jt. Accelerate Estonia katsetab erasektori lahendustega, mis aitavad lahendada avaliku sektori murekohti.

Eestis on aga üha kasvav huvi katsetamise vastu. Nii Innovatsioonitiim kui Accelerate Estonia soovivad suuremas mahus katsetada ning Riigikantselei ning EASi ja KredExi ühendasutus plaanivad alustada katseprojekte toetavate meetmete pakkumist.

Selleks, et katsetamisest saaks võita Eesti poliitikakujundamine laiemalt, võtsime 2021. aastal kokku seda lähenemist praktiseerivad ning toetavad inimesed erinevatest sektoritest ning kujundasime Demos Helsinki toel esmase katsetamisraamistiku.

Kaasa mõelnud praktikute ja teoreetikute hinnangul võimaldab katsetamine proovida julgeid ideid ja tasakaalustada nende rakendamisega seonduvaid riske, sest me teame tänu sellele paremini, milliseid oodatud ja ootamatuid tagajärgi meetmed kaasa toovad. Tulemuseks on ka läbipaistvam ja kaasavam poliitikakujundamine, sest katsetusi viiakse läbi piiritletud sihtrühmaga, ettemääratud ajavahemikus ning oluliste osapoolte koostöös.

Raamistiku koostamisse on panustanud erinevad avaliku sektori osapooled (Innovatsioonitiim, Riigikantselei, Accelerate Estonia, justiitsministeerium, siseministeerium, sotsiaalministeerium, majandus- ja kommunikatsiooni-ministeerium). Samuti teoreetikud ja praktikud ülikoolidest ning kolmandast ja erasektorist. Täpsemalt Lisas 2.

Järgnev peatükk selgitab, mida me katsetamise all silmas peame ning mis on katsetamisest saadavad kasud. Seejärel kirjeldame kolmandas peatükis samme, kuidas võiks Eestis katsetamine saada loomulikuks osaks poliitikakujundamisel. See on raamistiku esimene visioon. Nii terminoloogia, meetodid kui praktikad täienevad järgnevate aastate kogemusele tuginedes.

2. Miks, kuidas ja millal katsetada?

Katsetamine on uute ideede ja erinevate võimalike lahenduste piiratud mahus järele proovimise struktureeritud protsess, mis võimaldab õppimist ja lahenduse arendamist enne nende laiemat rakendamist.

2.1. Miks katsetada?

Proovida uusi julgeid ideid. Eksperimendid lubavad väikesel skaalal katsetada uuenduslikke lähenemisi ja julgeid ideid, mis üle-eestiliseks elluviimiseks tunduvad liialt pöörased. Katsetamine võimaldab valideerida, kas need julged ideed aitavad probleemi lahendamisele kaasa, ning väikese mahu tõttu maandada uute ideede elluviimisega kaasnevaid riske, mh ka ühiskonna vastuvõttu.

Proovida julgeid ideid

Kvaliteetsem poliitikakujundamine ja õigusloome. Hästi läbimõeldud katseprojektid annavad meile teadmise, mis töötab ja mis mitte ning milline on lahenduste eeldatav mõju ning kõrvalmõju. See võimaldab ka mitte-toimivad lahendused kiirelt peatada.

Mõjusamaid poliitikaid kujundada

Kulude kokkuhoid. Katsetamine aitab vältida raha ja ressursside panemist tegevustesse, mis ei too kaasa soovitud mõju. Tänu õppetundidele katsetamisel, õnnestub meil vältida suuremaid vigu laialdasemal rakendamisel ja hoiduda kulukatest ebaõnnestumistest ehk siis *fail-fast fail-small*.

Kulusid kokku hoida

Saada teemad kännu tagant lahti. Tihti ollakse ühel nõul eesmärgis, kuid arutelud selle üle, kuidas eesmärkideni jõuda või milline oleks parim lahendus, võivad kesta pikalt. Katsetamine on üks võimalus liikuda edasi teemadega, mis muidu lõpututesse vaidlustesse sumbuvad.

Saada teemad kännu tagant lahti

Suurendada dialoogi ja usaldust kaasavama ja läbipaistvama poliitikakujundamise kaudu. Katsetamiseks on vaja kokkuleppeid paljude osapooltega poliitikakujundajatest rakendajate ja partneriteni. Katsetusi võivad läbi viia ka teised osapooled väljaspool avalikku sektorit. Katsetuste koostöös kavandamine, elluviimine ja katsetuste tulemustest õppimine muudab otsused läbipaistvamaks.

Suurendada dialoogi ja usaldust

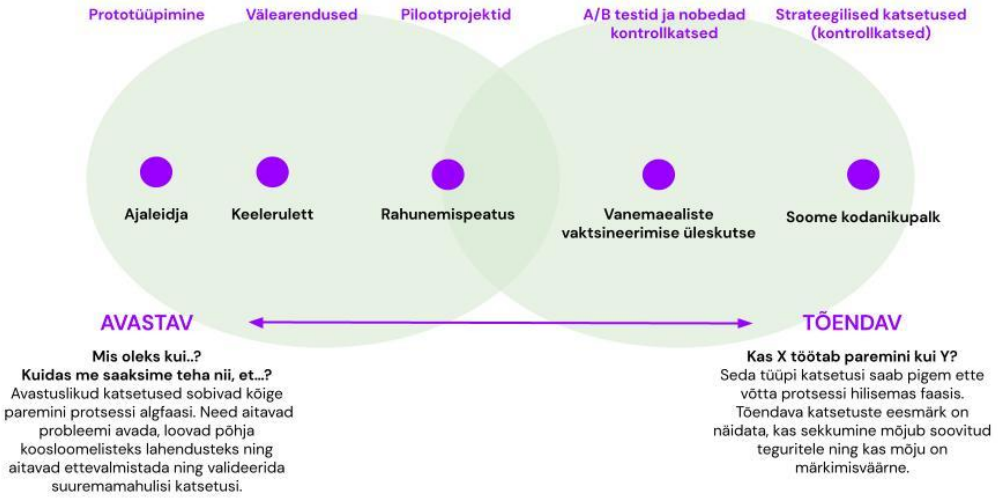
Väledam poliitikakujundamine. Katsetav mõtteviis tähendab samm-sammulist poliitikakujundamist. Katsetamine võimaldab protsessi käigus õppida ja neid õppetunde arvesse võtta.

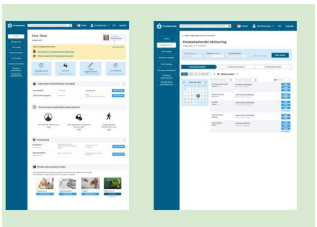
Toetada välearendust ja innovatsiooni

2.2. Kuidas katsetada?

Katsetamiseks saab kasutada erinevaid lähenemisi ja meetodeid, sõltuvalt katsetamise eesmärgist. Osad lähenemised aitavad avastada, kuidas lahendus võiks parimal viisil toimida, teised aitavad erinevate lahenduste vahelt valida kõige mõjusama. Järgnevalt on erinevad katsetamise lähenemised kategoriseeritud sõltuvalt nende eesmärgist ning erinevaid lähenemisi näidete varal kirjeldatud. See tugineb Innotiimi senisele kogemusele ning võib edasise kogemuse ja praktika käigus muutuda.

Inspiratsioonallikas: Demos Helsinki ja NESTA

Prototüüp on visand lõplikust lahendusest, mida saab koos kasutajatega testida. Prototüüpimine on kiire ja odav viis saada lahendussuunale vahetut ning ausat tagasisidet. Näitena saab tuua uue Patsiendiportaali ning Ajaleidja, mille prototüübid loodi Innovatsiooniprogrammis. Projektide täpsem kirjeldus asub lisas 1.

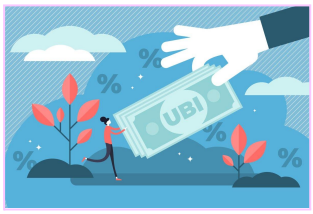
Välearendust saab kasutada otsinguliste ja avastavate projektide puhul, kus on võimalik koheselt katsetada võrdlemisi toorest lahendust, kus analüüs ja mõõtmine toimuvad jooksvalt ning arendusi ja parandusi saab kiiresti sisse viia. Sellise kiires tsüklis korduva arenduse näitena võib tuua avaliku sektori 5-päevase Innosprindi formaadi ja Innoprogrammis sündinud keeleõppe teenuse Keelerulett, mida on pikemalt kirjeldatud lisas 1.

Pilootprojekte tasub kasutada juhul, kui liiga väikese katsealuste hulga tõttu ei ole võimalik läbi viia juhuslikustatud kontrollkatset (ing k *randomized controlled trial* ehk *RCT*). Pilootprojekt ei anna vettpidavat tagasisidet proovitud lahenduse mõju suurusele, kuid hea katse disaini korral heidab see valgust mittekavatsetud mõjudele, lahenduse nõrkustele ning annab olulist tagasisidet, kas tasub ning mil viisil sekkumist laiemalt kasutusele võtta. Mõned näited seda tüüpi katsetustest on Rahunemispeatus, Ringist Välja metoodika rakendamine riskinoortega või Ajaleidja pilootprojekt, millest kõigist saab täpsema ülevaate lisast 1.

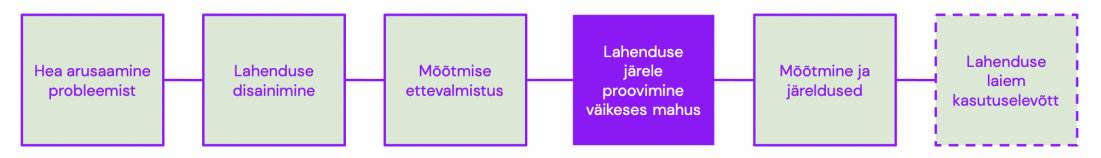
A/B testid ja nobedad kontrollkatsed on kiired katsetused testimaks, kas ja milline lahendus toimib. Enamasti ei vaja selliste katsetuste läbiviimine õiguslikke muudatusi ning need viiakse läbi juhuslikustatud kontrollkatsetena. Mõned näited Eestis läbi viidud nobedatest katsetest on EMTA katse ümbrikupalkade vähendamiseks ehitussektoris ning sinise diisli väärkasutamise piiramiseks, Kuressaare pakendikoti katse, sõidukiirust mõjutanud Usaldustsoon Viimsis, Pärnu haigla visiidieelsed meeldetuletused ning vanemaealiste vaktsineerimise üleskutse, millest saab täpsema ülevaate lisast 1.

Strateegilised katsetused võimaldavad liikuda edasi valitsuse prioriteetidega, mis on oma olemuselt keerukad ning mille tulemusi on raske ette näha. Enamasti eeldab selliste katsete läbiviimine muudatusi õigusruumis. Strateegiliste eksperimentide näidetena võib tuua Soome kodanikupalga või Islandi 4-päevase töönädala katsetuse. Eestil strateegiliste katsetustega kogemust ei ole, kuid mõned näited võimalikest strateegilistest katsetustest on välja toodud lisas 1.

Viimasel kümnendil on maailmas palju tähelepanu pälvinud ja rakendamist leidnud inimkäitumisel põhinev lähenemine, kus inimeste käitumist ei mõjutata mitte käskude-keeldudega, vaid konteksti, keskkonna või sõnumite kujundamisega (disainides nn valikuarhitektuuri). Selliseid käitumuslikke mükse võidakse integreerida erinevatesse ülalmainitud meetoditesse.

Ükskõik, millisest lähenemisest me räägime, eeldab katsetamine probleemi süvitsi avamist ja mõistmist. Probleemi mõistmine on hea katse disainimise ning mõjude mõõtmise aluseks. Katseid viiakse alati ellu piiratud ajas ja mahus, mõistmaks, kas ja kuidas edasi liikuda ning millises ulatuses proovitud lahendust laiemalt kasutusele võtta. **Katsetuseks ei saa nimetada projekte, kus mõni neist sammudest on puudu** (nt lahenduse järele proovimine viiakse läbi lausaliselt, katse tulemusi ei mõõdeta või katse eesmärgiks ei ole õnnestumise korral tulemusi laialdaselt kasutusele võtta).

2.3. Millal katsetada?

Katsetamine on mõistlik ette võtta siis, kui me ei tea, kas lahendus toimib või mitte. Kui meil on varasemast või maailma kogemusest teadmine, et lahendus toimib, siis ei ole katsetamine üldjuhul põhjendatud.

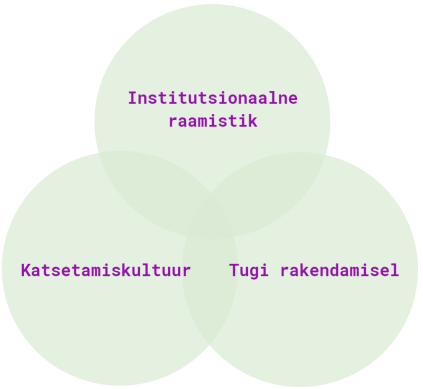
Katsetamine on hea lahendus ka olukorras, kus probleemi lahendamiseks on mitu võimalikku varianti , kuid meil puudub teadmine, milline neist on kõige mõjusam. Selle asemel, et valida kõhutunde pealt, hääletades vms, oleks palju väärtuslikum testida paralleelselt mitut sõelalejäänud lahendust ja teha lõplik valik alles seejärel.

Katsetamise taga peab olema kavatsus ka end tõestanud lahendusi laiemalt kasutusele võtta. “Kuna meil laiemaks rakendamiseks ressurssi ei ole, siis teeme pilootprojekti”, ei peaks olema põhjus katsetamiseks.

3. Eesti katsetamise raamistik

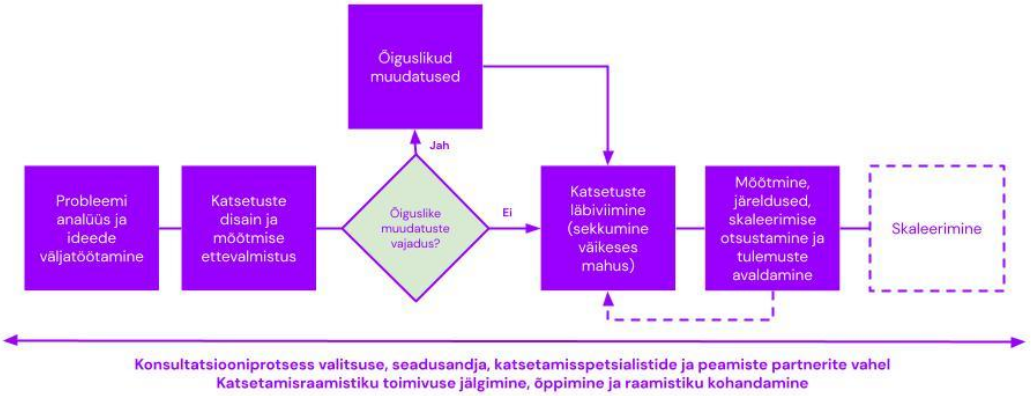
Katsetamine ei vaja tingimata uute struktuuride loomist. Katsetav mõtteviis ja katsetuste läbiviimine peaks saama poliitikakujundamise loomulikuks osaks.

See ei juhtu iseenesest, vaid vajab süsteemset tuge. Arutelude käigus selgitasime välja olulisemad probleemkohad ning pakkusime sellest lähtuvalt välja katsetamise protsessi ja tegevused, mis aitaks tõsta avaliku sektori katsetamisvõimekust ja katsetamise täit potentsiaali ära kasutada.

3.1. Katsetamise protsess

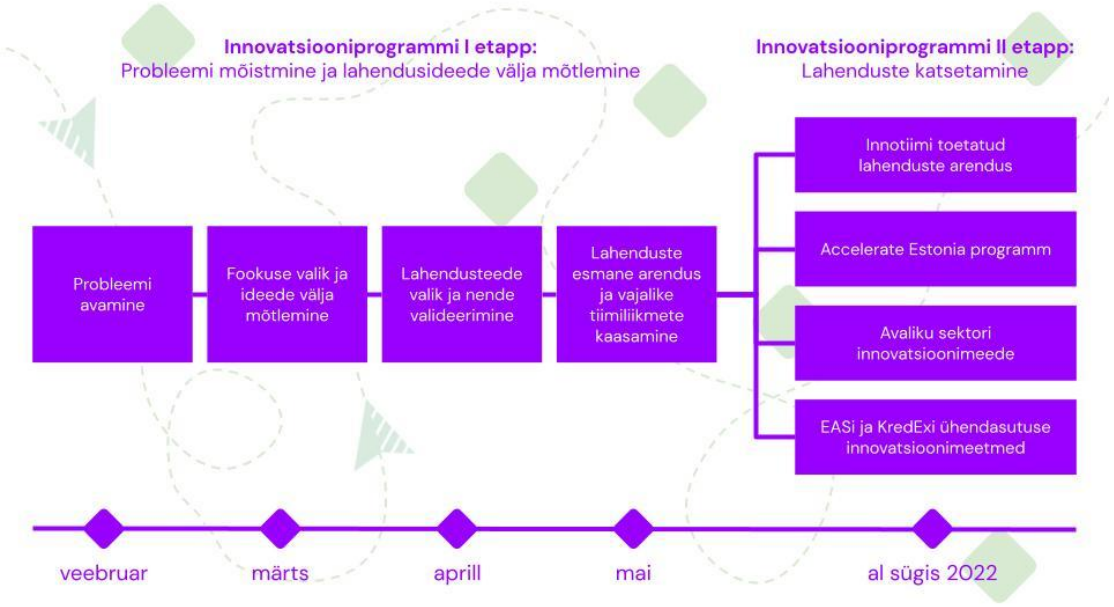
Selleks, et katsetamine saaks loomulikumaks osaks poliitikakujundamisest, vajab see esialgu tuge. Raamistiku elluviijad on välja pakkunud ja praegu ka järele proovimas **toetatud protsessi**, mille abil anda avaliku sektori töötajatele toetatult katsetamise kogemust. Tegemist on esialgse protsessimudeliga, mida läbiproovimise käigus saadud õppimiste põhjal kohandatakse.

- Esmalt läbivad projektimeeskonnad **probleemianalüüsi** ja töötavad sellest lähtuvalt välja **lahendusideed**.
- Ideede seast valitakse välja tuumakamad, mida **katsetama asuda**.
- Tuginedes katsetuste kirjeldusele hinnatakse, kas katsetuste läbiviimiseks on vaja **õiguslikke muudatusi**. Kui jah, siis tehakse enne vajalikud muudatused õigusaktides.
- Kui õiguslikke muudatusi pole vaja, siis liigutakse edasi **katsetamisega**.
- Katsetamise tulemuste selgudes **tehakse järeldused** ning otsustatakse, kas ja kuidas lahendusi **skaleerida**.

Protsessi vältel konsulteeritakse otsustajate ja partneritega. Samuti on oluline **kogemustest õppimine** ja sellest lähtuvalt **katsetamise protsessi täiustamine**.

Selleks, et teada saada, kas ja kuidas toetatud katsetamise protsess praktikas toimib ja kogemustest lähtuvalt raamistikku lihvida, oleme asunud seda protsessi 2022. aasta avaliku sektori innovatsiooniprogrammis kümne projekti peal läbi proovima. Korraldasime 2021 lõpus välja avaliku probleemikorje, kus kutsusime avaliku sektori mitmekesiseid meeskondi üles esitama aktuaalseid probleemvaldkondi. Esitatud teemade seast valisime välja 10 teemad, mida innovatsioonitiimi, Accelerate Estonia, Riigikantselei või EASi ja KredExi ühendasutuse toel lahkama hakata.

Katsetused võivad toimuda ka väljaspool toetatud protsessi. Nende katsetuste puhul on siiski oluline, et järgitakse kokkulepitud kvaliteedi, partnerluse ja läbipaistvuse printsiipe.

3.2. Katsetamise osapooled

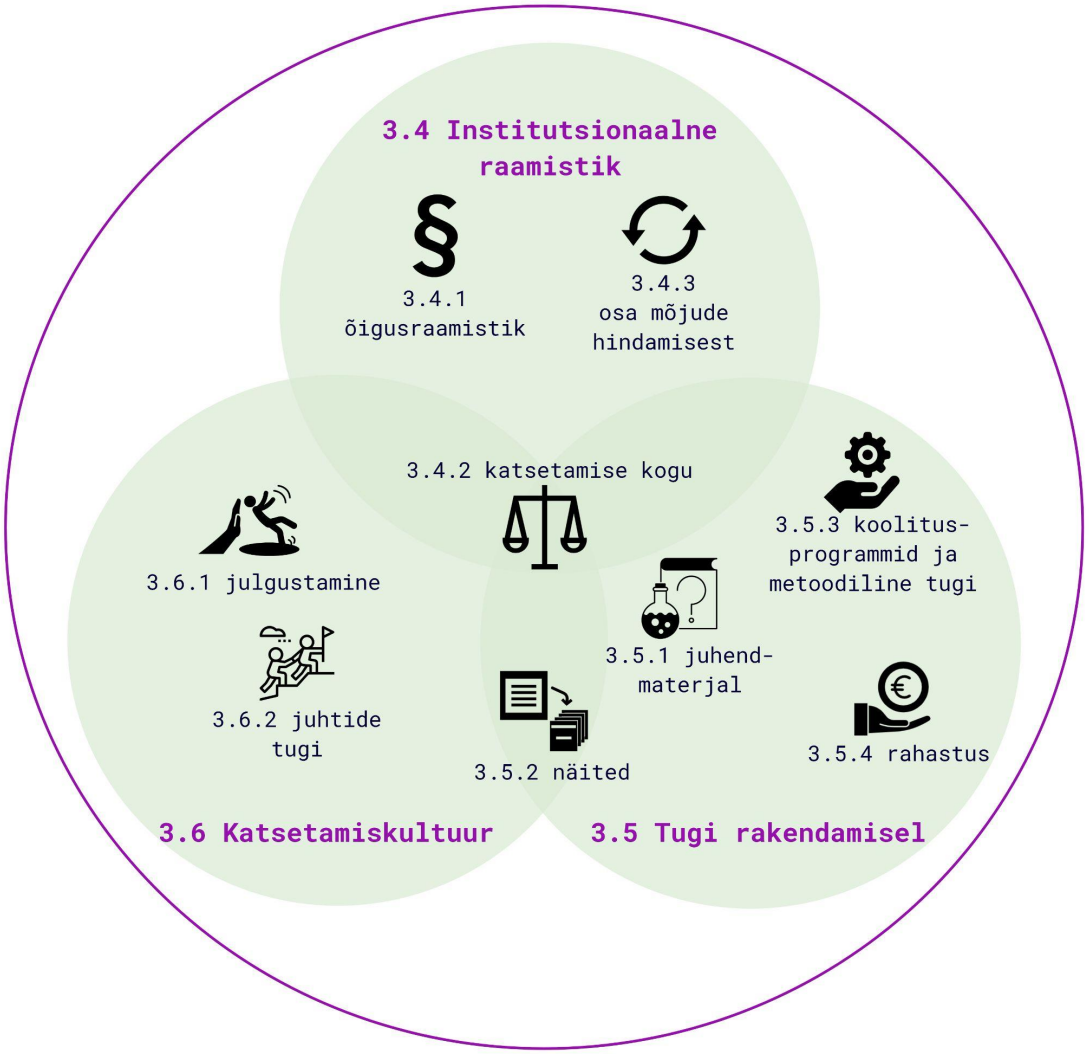
Katsetamise protsessi olulised osapooled on:

- **Valitsus**, kes otsustab selliste ühiskondlikult laiaulatuslike ja strateegiliste katsetamisvaldkondade või projektide üle, mis võivad vajada õiguslikke muudatusi
- **Kantslerid**, kes valivad koos välja toetatud katsetamise projektid või kooskõlastavad oma haldusalas eraldi ettevõetavad katseprojektid.
- **Katsetamise konsortsium** - raamistiku elluviijad ja katsetava lähenemise tutvustajad. Siin ennekõike Innotiim, Riigikantselei strateegiabüroo, EASi ja KredExi ühisasutus ning Accelerate Estonia, kes veavad innovatsiooniprogrammi ning toetavad sellest sündivate katsetuste elluviimist
- **Projekti meeskonnad** (probleemiga seotud ametnikud ja koostööpartnerid), kes üheskoos probleeme analüüsivad, lahendused välja töötavad ja katsetused ellu viivad
- **Katsetamise kogu**, kes aitab hinnata katsetuste õiguspärasust, eetilisust ja metoodilist kvaliteeti ning teeb sellest lähtuvaid ettepanekuid (vt punkt 3.4.2)
- Teadusasutused, kolmas sektor ja ettevõtted - katsetusi ühiskondlike probleemide lahendamisel võivad läbi viia ka teised osapooled väljaspool avalikku sektorit

3.3. Katsetamist toetavad tegevused

Katsetamise viimine poliitika-, õigus- ja teenusloome protsesside loomulikuks osaks eeldab harjumuspäraste protsesside mõningast ümbervaatamist ja

toetavaid tegevusi. Katsetamine vajab toetavat institutsionaalset raamistikku ning riskijulgust soosivat kultuuri, sellele lisaks tugistruktuure ja võimekust katsetamise elluviimisel. Järgnevates peatükkides (3.4–3.8) on kirjeldatud vajalikud tegevused koos vastutajate ja tähtaegadega nende suundade lõikes.

3.4. Institutsionaalne raamistik

Institutsionaalne raamistik peab tagama, et riik katsetab lahendusi alati õiguspäraselt, eetiliselt, läbipaistvalt ja metoodiliselt ning toetama katsetuste väledat elluviimist.

Selleks vajame:

- katsetamist toetavat **õiguslikku raamistikku**
- kokku lepitud eetika ja õiguspärasuse printsiipe ja katsetuste õiguspärasust ja eetilisust hindavat **kogu**
- katsetamise juurutamist osana mõjude hindamise protsessis.

3.4.1. Õigusraamistik

Miks on vajalik?

Kuidas katsetada midagi uuenduslikku ja luua võimalus selliste ideede testimiseks, mille kohta ei ole meil piisavalt teadmiseid, milline võib olla nende mõju? Mõned katsetused, eriti strateegilised, võivad kujutada endast näiteks olulist põhiõiguste riivet. Kui õiguslikku alust selleks seadustes ei ole, siis katsetada ei saa.

Tavapärase õigusloome protsessi kõik osad ei vasta täielikult katsetamise olemusele. See võib luua olukorra, kus uuenduslikud lahendused võivad hoopis sumbuda. Seetõttu tuleb leida võimalused, kuidas saaks kohandada valitsuse tasandi õigusloomeprotsessi nii, et see toetaks katsetuste läbiviimist. **Vajame õigusloomeprotsessi, mis aitaks katsetada kiirelt, kuid legitiimselt ja eetiliselt.** Võimalustena on pakutud õigusloome protsessi lühendamist katsetuste korral või juhendeid ja suunised, kuidas olemasoleva õigusloomeprotsessi raames väledalt katsetamiseks vajalikke õigusakte muuta.

Aruteludes on käidud välja mõte luua katsetuste korraldamiseks eraldi seadus, milles võiks kehtestada katsetuste jaoks üldise õigusliku aluse põhiõiguste piiramiseks, määratledes ära, et teatud aja jooksul, teatud hulga inimeste suhtes saaks põhiõiguseid piirata sellise üldise volituse alusel. **Selline lahendus ei ole põhiseadusega kooskõlas ning selle ideega edasi ei minda.**

Mida on vaja teha?

Edasi on vaja otsida õiguslikku lahendust riiklike katsetuste väledaks, kuid legitiimseks ja eetiliseks läbiviimiseks. Selleks tuleb analüüsida olemasolevat õigusloome protsessi ning vajadusel teha selles muudatused.

Kes ja kuidas?

Justiitsministeerium ja Riigikantselei õigusosakond kaasates ministeeriume, põhiseaduslikke institutsioone ja partnereid.

3.4.2. Katsetamise kogu

Miks on vajalik?

Kuidas katsetada julgeid ideid minemata vastuollu eetikanormide ja põhiõigustega ning tagades katsetuste metoodilise kvaliteedi? Üheks võimaluseks on hinnata katsetuste eetilisust, õiguspärasust ja kvaliteeti ekspertide kogul, kes oleks justkui **riigi südametunnistus ja hoiaks silma peal, kas riigi plaanitavad katsetused on ühiskonna vaates eetilised, piisavalt läbimõeldud ja õiguspärased**. Kogu roll oleks ka anda soovitusi, millistel tingimustel katsetada saaks ja kuidas neid paremini läbi viia.

Katsetamise kogu peaks arutama plaanitavaid katseid, kus võib olla põhiõiguste riiveid või eetilisi küsimusi (nt tegemist alaealiste või haavatavate sihtrühmadega).

Sarnaseid kogusid tegutseb mujal maailmas mainekate ülikoolide juures, kellel on aastatepikkune kogemus sotsiaalteaduslikke uurimuste hindamisel.

Ka Eestis tegutsevad Tervise Arengu Instituudi ja Tartu Ülikooli juures eetikakomiteed, ja kuigi nende tegevusel on sarnased põhimõtted, ei sobitu nende tänane ülesehitus ja protsessid kuigi hästi avaliku sektori innovatsiooniprojektide ja katsetuste hindamiseks ja toetamiseks. Eesti Teadusagentuurile (ETAG) on alates 2023.a. lisandumas riikliku teaduseetika süsteemi koordineeriva asutuse roll.

Mida on vaja teha?

Analüüs ja ettepanekud, kuidas hinnata avaliku sektori katsetuste puhul eetilisust, õiguspärasust ja kvaliteeti ning millistel tingimustel on selline **hinnang** vajalik. Kes ja kuidas nõuandja rolli täita võiks, sh kas liita see roll mõne olemasoleva koosluse/ protsessiga või luua uus.

Kes ja kuidas?

Riigikantselei strateegiabüroo ja õigusosakond, Justiitsministeerium ning Eesti Teadusagentuur kaasates ministeeriume, põhiseaduslikke institutsioone ja partnereid.

3.4.3. Katsetamine kui võimalik tööriist mõjude hindamiseks

Miks?

Mõjude hindamist on Eestis poliitikakujundamise protsessi osana juurutatud juba aastaid ning see on nõutav uute õigusaktide ja arengukavade ettevalmistamisel. Selleks on koostatud mõjude hindamise metoodika[1], mis annab juhised, kuidas hindamist läbi viia ning milliseid meetodeid selleks kasutada.

Katsetamise kirjeldamine osana mõjude hindamise raamistikust annab hindamise läbiviijatele täiendava meetodi ja aitab tõsta nii hindamise kvaliteeti kui tõenduspõhisust poliitikakujundamisel. Katsetamine (eriti juhuslikustatud kontrollkatsed) on tõenduspõhine lähenemine kavandatavate lahenduste mõjude hindamiseks ja sellest lähtuvate muudatuste tegemiseks. Seetõttu võiks see olla kirjeldatud ka ühe võimaliku meetodina mõjude hindamisel.

Mida on vaja teha?

Mõjude hindamise metoodika ülevaatamisel kirjeldada katsetamist ühe võimalusena mõjude hindamisel.

Kes ja kuidas?

Justiitsministeerium ja Riigikantselei strateegiabüroo kaasates ministeeriume.

[1] Mõjude hindamise metoodika

3.5. Tugi rakendamisel

Katsetamise laialdasem levik vajab tuge, mis aitaks vähem kogenud katsetajatel kvaliteetseid katsetusi disainida, läbi viia ja neist järeldusi teha.

Selleks vajame toetavaid juhendmaterjale, näiteid, koolitusprogramme, metoodilist tuge ning toetusmeetmeid katsetuste elluviimiseks.

3.5.1. Juhendmaterjal

Miks on vajalik?

Eesti avalikus sektoris napib katsetamise kogemusi ja oskusi, mis on omakorda ka üheks vähese eksperimenteerimise põhjuseks. Väheste teadmistega katseid ette valmistades ei pruugi osata kõigile olulistele aspektidele mõelda, mistõttu võib hiljem olla keeruline tulemuste põhjal usaldusväärseid järeldusi teha. Praktiline juhendmaterjal koos metoodiliste soovituste ja näidetega aitaks neid probleeme ületada.

Metoodiliste ja praktiliste nõuannete kõrval vajame juhiseid, kuidas katsetada legitiimselt ja eetiliselt ka selliseid lahendusi, mis katsetamise kogu heakskiitu ei vaja. Juhiste eesmärk oleks aidata katsetuste läbiviijatel hinnata tegevuste eetilisi, andmekaitselisi ja õiguslikke aspekte ning toetada katseprojektide läbiviijaid katsetuste disainimisel: tegevuste planeerimisel, elluviimisel ja hindamisel.

Sarnaseid juhiseid on koostanud erinevad riigid, aga ka ülikoolide eetikakomisjonid. Soomes näiteks võeti aluseks akadeemiline inimuuringute läbiviimise eetikakoodeks ning kohandati seda avalikule sektorile. Seega ei pea juhiseid nullist välja töötama, vaid saab tõlkida ja kohandada juba väljatöötatud materjale.

Mida on vaja teha?

Tarvis on koostada juhendmaterjal katsetada soovivale ametnikule, mis tugineb nii Eesti varasematel näidetel kui teiste riikide kogemustel ja arvestab Eesti poliitikakujundamise keskkonnaga. See aitaks ametnikul võimalikult suure osa katsetamise protsessist iseseisvalt läbi mõelda:

- Esiteks selle, kuidas mõelda strateegiliste eesmärkide ja tegevuskavade võtmes katsetamisest ning hinnata selle lähenemise sobivust, sh aidata ennetada olukordi, mis katsetamiseks ei sobi.
- Teiseks aitaks see valida erinevate lähenemiste vahel ning katsetust samm-sammult ette valmistada, sh mõelda eetiliste aspektide peale ning hinnata seda, kas vajatakse katsetamise kogu heakskiitu. Eetiliste aspektide hindamisel saame tugineda üldtunnustatud eetikanormidele ja rahvusvahelistele konventsioonidele, isikuandmete kaitse seadusele ja muudel asjakohastel õigusaktidele, samuti uuringute läbiviimise headele tavadele. Juhiste loomise aluseks saab võtta samalaadsed rahvusvahelised näited.
- Kolmandaks aitaks juhendmaterjal valmistada hästi ette ja viia läbi mõjude mõõtmist ning seejärel hinnata, mida lahenduse skaleerimine kaasa tooks.

Juhendi abil ei oleks ei õige ega ka võimalik ilma kogemusteta asuda katsetusi läbi viima. Pigem oleks see teejuhiks erinevate etappide läbimõtlemisel ning toimuks eksperte kaasates.

Kes ja kuidas?

Juhendmaterjali koostamist veab eest riigikantselei strateegiabüroo, kaasates innovatsioonitiimi, õigusloome osakonda, ülikoole, valdkonna eksperte ja kõiki teisi huvitatud osapooli.

3.5.2. Näited ja õppetunnid

Miks on vajalik?

Väikesel skaalal katsetamine ei ole Eesti avalikule sektorile veel kuigi omane. Kogemused katsetamisega on tagasihoidlikud piirdudes pigem üksikute ja vaid kitsamale ringkonnale tuttavate näidetega ning eksperimenteerimises ei osata näha ühte võimalikku riiklikele probleemidele lahenduste leidmise instrumenti. Seetõttu on näited varasematest (vt lisa 1) ja lähiajal käivituvatest katsetustest koos õppetundidega olulised teenäitajad julgustamaks avalikku sektorit enam katsetama.

Mida on vaja teha?

Koguda ja kirjeldada näited koos õppetundidega erinevatest Eestis läbi viidud katsetustest, siduda need eksperimenteerimise juhendmaterjaliga ning teha kasutajasõbralikul moel kättesaadavaks.

Kes ja kuidas?

Näidete kirjeldamist veab eest innovatsioonitiim koos riigikantseleiga, kaasates katsetuste läbiviijaid ja valdkonna eksperte.

3.5.3. Koolitusprogrammid ja metoodiline tugi

Miks on vajalik?

Eesti avalikus sektoris on katsetamise kogemused ja oskused napid ning üksnes eelpool kirjeldatud kirjalikest juhenditest ei piisa oluliste muutuse esilekutsumiseks. Asutuste võtmeisikutele ning huvilistele tuleb luua võimalused end koolitustel täiendada ning ekspertidega konsulteerida.

Mida on vaja teha?

Piisavate oskuste ja teadmiste ning katsetamiskultuuri tekkeks tuleb pakkuda nii lühemaajalisi koolitusi kui põhjalikumaid enesetäiendamisvõimalusi (nt ülikoolide juures). Viimane on eelduseks piisava hulga ekspertide tekkeks, kes saavad juhendada ja koolitada omakorda järgmisi huvilisi.

Olulise tõuke annaks katsetamiskultuuri tõusule see, kui koolitaksime keskselt välja 15-20 avaliku sektori erinevate asutuste ametnikku, kelle vastutuseks on toetada innovatsiooni või teenusedisaini oma haldusalas. Nende teadlikkuse ja oskuste tõus aitaks neil nii osutada katsetamise võimalustele strateegilistes eesmärkides kui ka mõelda kaasa katsetuste ettevalmistamisel.

Laiema hulga huviliste koolitamisel on kõige suuremaks ressursiks ülikoolid, kes võiksid nõudluse tekkimisel pakkuda vastavasisulisi täiendkoolitusi või mikrokraade.

Samuti tuleb luua võimalused ekspertidega konsulteerida.

Kes ja kuidas?

Riigikantselei koostöös Innotiimiga kaardistab võimalusi 15-20 teema eestvedaja koolitamiseks Eesti avalikus sektoris. Innovatsioonitiim ja Riigikantselei strateegiabüroo annavad praktilisi oskuseid laiemale ringile ametnikele ja partneritele Innovatsiooniprogrammis. Katsetamist võiksid toetada ka Rahandusministeeriumi eest veetavad keskse koolituse koolitusprogrammid. Riigikantselei koos Innotiimiga arutab ka ülikoolidega nende võimekuse ja valmiduse üle tuua katsetamisalaseid kompetentse enam sisse olemasolevatesse õppekavadesse ning koolitusi ja konsultatsiooni pakkuda.

3.5.4. Rahastus

Miks on vajalik?

Katse käigus selgub, kas katsetatav lahendus on hea ja sobib probleemi lahendama või mitte. Suuremamahuliste katsetustega kaasnevad ka suhteliselt suured kulud, mida sageli peljatakse just nö ebaõnnestumise riski tõttu. Sageli ei tajuta ka, et lahenduse täismahus juurutamine eelneva katsetamiseta on veelgi suurema riski ja kuludega. Katsetamise rahaline tugi vähendab nimetatud barjääre ja aitab läbi kogemuste omandada selles valdkonnas teadmisi ja oskusi.

Mida on vaja teha?

Uuel EL struktuurivahendite perioodil toetatakse avaliku sektori innovatsiooni-projektide elluviimist, mh koos teadlaste ja ettevõtetega.

Kes ja kuidas?

Katseprojektide toetusmeetmeid planeerivad Riigikantselei ja EASi ja KredExi ühendasutus.

3.6. Katsetamiskultuur

Katsetamine vajab olustikku, mis julgustab tihtipeale etteteadmata tulemustega katsetuste elluviimist. Selleks on vaja julgustamist, kogemuslugusid ning innustavaid ja toetavaid juhte, kes näevad katsetamises väärtuslikke õppetunde sõltumata nende tulemustest.

3.6.1. Julgustamine

Miks on vajalik?

Eesti avalikus sektoris on katsetamise kogemused ja oskused napid ning üksnes kirjalikest juhenditest ei piisa muutuse esilekutsumiseks. Huvilisi tuleb julgustada ning innustada, et tekiks nii tahtmine kui julgus katsetada.

Mida on vaja teha?

Innotiim, Riigikantselei strateegiabüroo, EASi ja KredExi ühendasutus ja Accelerate Estonia, aga ka katsetamiskogemusega riigiasutused, saavad võtta rolli katsetamise laiemal tutvustamisel inspireerivate näidete najal (nagu on seda seni tehtud teenusedisainiga), lisaks töötada välja töötoa formaadi, mis aitaks ametnikel näha katsetamise väärtust oma tegevustes. Innotiimi kutsutakse ka praegu pea iganädalaselt esinema koolitustel, inspiratsioonihommikutel, strateegiapäevadel. Sellised üritused on hea platvorm katsetamise tutvustamiseks ning innustamiseks.

Kes ja kuidas?

Innotiim on alustanud katsetamise teemaliste näidete tutvustamist ettekannetes ja töötubades ning jätkab lähenemise levitamist ettekannetes ja töötubades suuremas mahus sügisest 2022. Riigikantselei strateegiabüroo, EASi ja KredExi ühendasutus ja Accelerate Estonia alustavad katsetamise teemaliste näidete tutvustamist.

3.6.2. Katsetamine tippjuhtide koolitusprogrammides

Miks on vajalik?

Muudatuste elluviimine organisatsioonis saab sageli alguse või on vähemalt toetatud tippjuhtide poolt. Tippjuhi üheks ülesandeks on otsida aktiivselt võimalusi innovatsiooniks, kujundada loovust ja õppimist toetavat organisatsioonikultuuri, innustada meeskonda uudsete lahenduste välja töötamisele ja kasutusele võtmisele. Katsetamine pakub võimaluse uusi ideid väiksemas mahus proovida, eksimustest turvaliselt õppida ja vead enne laiemat kasutusele võttu parandada. Juht, kes on arendustegevuste käigus omandanud katsetamise kogemuse, on valmis neid meetodeid ka oma organisatsioonis rakendama

Mida on vaja teha?

Katsetamise suuremas mahus sissetoomine tipp- ja keskastmejuhtide arendustegevustesse nagu näiteks koolitusprogrammid ja seminarid.

Kes ja kuidas?

Tippjuhtide kompetentsikeskus ja Rahandusministeerium koostöös Innovatsioonitiimi ja Riigikantselei strateegiabürooga.

3.7. Tegevuskava

Mis ajaks?	Mida?	Kes?
Alustatud	3.6.1: Julgustamine (eksperimenteerimise teemalised ettekanded, töötoad, inspiratsioonikõned)	Innovatsioonitiim, Riigikantselei strateegiabüroo, EASi ja Kredexi ühendasutus ja Accelerate Estonia
Alustatud	3.5.3: Praktiline katsetamise kogemus koolitusprogrammides osalejatele koos metoodilise toega	Innovatsioonitiim, Riigikantselei strateegiabüroo
November 2022	3.4.2: Analüüs ja ettepanekud, kuidas hinnata avaliku sektori katsetuste puhul eetilisust, õiguspärasust ja kvaliteeti ning millistel tingimustel on selline hinnang vajalik.	Riigikantselei strateegiabüroo ja õigusosakond, Justiitsministeerium, Eesti Teadusagentuur
Detsember 2022	3.5.1:Katsetamise juhendmaterjal koos näidetega	Riigikantselei strateegiabüroo ja õigusosakond, Justiitsministeerium, Innovatsioonitiim
Detsember 2022	3.4.1: Analüüs ja ettepanekud muudatusvajaduste kohta õigusloomeprotsessis ja/või tavades, et katsetamine saaks toimuda väledalt, legitiimselt ja eetiliselt	Justiitsministeerium, Riigikantselei õigusosakond
Detsember 2022	3.5.4: Katseprojektide toetusmeetmed avatud	Riigikantselei strateegiabüroo ja EASi ja KredExi ühendasutus
Detsember 2022	3.4.3: Katsetamise kirjeldamine ühe võimaliku osana mõjude analüüsi meetoditest	Riigikantselei strateegiabüroo, Justiitsministeerium

2023	3.5.2: Senised Eesti katsetuste näited ja õppetunnid kogutud ja avaldatud, sh õppetunnid katsetamise protsessi läbi tegemisest 7 projekti näitel 2022 aastal	Innovatsioonitiim ja Riigikantselei strateegiabüroo, Accelerate Estonia, EASi ja KredExi ühendasutus
2023	3.6.2: Katsetamise meetodite sissetoomine tipp- ja keskastmejuhtide arendustegevustesse.	Tippjuhtide kompetentsikeskus, Rahandusministeerium
2023	3.5.3: Katsetamist toetavad täiendkoolitused.	TalTechi Nurkse instituut ja Tartu Ülikooli psühholoogia instituut.

3.8. Raamistiku elluviimine

Raamistiku elluviimist seirab Riigikantselei strateegiabüroo.

Katsetamise konsortsium (Innotiim, Riigikantselei strateegiabüroo, EASi ja KredExi ühendasutus ja Accelerate Estonia) kohtub vähemalt kord poole aasta jooksul, et seirata raamistiku elluviimist ning vajadusel lähenemist kohandada. Vähemalt kord aastas kaasatakse aruteludesse ka raamistiku väljatöötamisse panustanud osapooled.

Vähemalt kord aastas tehakse üleskutse uute teemade valimiseks katsetamiseks ning valitakse teemad innovatsiooniprogrammi.

Valitsuse tegevusprogrammi koostamise ja uuendamise protsessis lepitakse kokku strateegilised katsetused.

4. Lisa 1: näited katsetustest

4.1. Prototüübid

Prototüübid on visand lõplikust lahendusest, mida saab kasutajatega testida või muude osapooltega valideerida. Prototüüpimine on kiire ja odav viis saada lahendussuunale vahetut ning ausat tagasisidet. Näitena saab tuua uue Patsiendiportaali ning Ajaleidja, mille prototüübid loodi Innovatsiooniprogrammis.

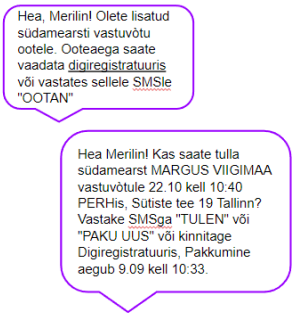
4.1.1. Ajaleidja

Kes katsetas? Katsetus sündis avaliku sektori Innovatsiooniprogrammis 2020 kevadel. Eestvedaja: Merilin Truuväärt (Innotiim).

Hüpotees: Me usume, et võimaldades inimestel end eriarsti ootejärjekorda lisada ja pakkudes neile proaktiivselt aegu vastuvõtule:

- väheneb inimese ajakulu ja mure vastuvõtu aegade broneerimisel
- suureneb tema rahulolu tervishoiusüsteemiga
- abi saavad suurem hulk abivajajaid ning meil tekib arusaam koormusest ja katmata nõudlusest.

Seda nii, et:

- koormus tervishoiusüsteemile oluliselt ei suurene ja
- ravile pääsemise aeg oluliselt ei pikene.

Selle testimiseks lõime prototüübi, testisime seda ning alates märtsist 2022 katsetame digiregistratuuri juurde loodud lahendust aasta jooksul vähemalt kolmel erialal ja viie tervishoiuasutusega.

Mõõdame lahenduse kasutuselevõttu ja mõju ooteaegadele.

Meil on õigus, kui lahendus võetakse kasutusele ilma suuremate tõrgeteta, ooteajad ei pikene ning inimesed annavad lahendusele positiivset tagasisidet.

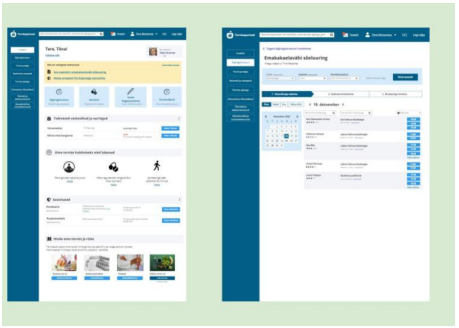
Õppetunnid:

- Pikk ettevalmistusaeg (1.5 aastat) tulenevalt laiast osapoolte ringist ning arenduse hanke läbiviimisest)
- Palju osapooli ja vastupanu
- Pilootprojekti läbiviimine eeldas üsna mahukat arendust üleriigilises digiregistratuuris
- Algne skoop piiratud digiregistratuuriga. Et vähem digivõimekad kaasa saada. Positiivse tulemuse korral ootele panek ka registratuurides.

- Vajalikud olid muudatused ministri määruses, kuna tänased õigusaktid on võrdlemisi detailsed, sh kirjeldavad nt milliseid andmeid digiregistratuur inimesele kuvada võib!?
- Samm-sammult lähenemine. Alustasime prototüübis ja selle testimisest. Edasi liikusime pilootprojekti ettevalmistamise ja läbiviimisega.

4.1.2. Patsiendiportaal

Kes katsetas? Katsetus toimus avaliku sektori Innovatsiooniprogrammis 2020 kevadel. Projektitiim: Kertti Merimaa, Evelin Vanker, Eleri Lapp Sotsiaalministeeriumist ja Merilin Truuväärt (Innotiim), Liivi Karpištšenko (MKM), Kitty Kubo, Jaarika Järviste Haigekassast, Helen Noormets (TAI), Piret Hirv (Connect Health klaster), Liisa Lvova TEHIKust. Kontakt: Kertti Merimaa (SOM) ja Merilin Truuväärt (Innotiim).

Hüpotees: Me usume, et kasutajasõbralik ja läbimõeldud patsiendiportaal, kus patsient saab hea ülevaate oma haigusloost ja raviplaanist (sisaldab patsiente kõnetavaid eesmärke koos nende saavutamiseks vajalike tegevustega), ravimiplaanist ja mis võimaldab visiidivälist suhtlust tervishoiutöötajatega, suurendab patsientide rahulolu ja turvatunnet, aitab parandada ravimeeskonna, patsiendi ja lähedaste vahelist koostööd ja koordineeritust, aitab visiidi aega efektiivsemalt kasutada ja väldib mittevajalikke kohaleminemisi.

Selle testimiseks lõime kasutajate sisendile tuginedes prototüübi uuest patsiendiportaalist, mis korrastab juba olemasolevaid teemasid, kasutab tavainimesele mõistetavamat sõnavara ning loob patsientidele vajalikud uued teenused.

Testisime pärast iga prototüübi edasiarendust, kuidas patsiendid prototüübist aru saavad ja etteantud ülesandeid täidavad.

Meil on õigus, kui patsiendid suudavad etteantud ülesanded suuremate tõrgeteta täita.

Õppetunnid:

- Prototüübis on võrdlemisi lihtne kujutada uusi teenuseid. Prototüübi realiseerimine eeldab aga uute protsesside kujundamist ja juurutamist, mis on tervise valdkonnas palju aega nõudev.
- Tänaste teenuste ja tulevikuunistuste käsitlemine ühes prototüübis tähendas seda, et telliti täiendav analüüs, kuidas tänased teenused uuele kujule üle viia.

4.2. Välearendus

Välearendust saab kasutada otsinguliste ja avastavate projektide puhul, kus on võimalik koheselt katsetada võrdlemisi toorest lahendust, kus analüüs ja mõõtmine toimuvad jooksvalt ning arendusi ja parandusi saab kiiresti sisse viia. Sellise iteratiivse arenduse näitena võib tuua avaliku sektori 5-päevase Innosprindi formaadi ja Innoprogrammis sündinud keeleõppe teenuse Keelerulett.

4.2.1. Keelerulett

Seoses koroona pandeemiaga katkesid kõik kontaktsed keelekursused täiskasvanutele ning tekkis oht, et omandatud keeleoskused kaovad.

Kes katsetas? Katsetus toimus avaliku sektori Innovatsiooniprogrammis 2020 kevadel. Eestvedajad: Mari Taalmann, Ave Landrat Integratsiooni SA ja Daniel Kotsjuba (Innotiim).

Hüpotees: Me uskusime, et veebipõhine lühivestluste formaat, kus on võimalik omandatud keeletaset suhtluse läbi aktiivsena hoida, leiab sooja vastuvõtu ning aitab omandatud keeleoskusi hoida.

Selle testimiseks lõime kärmelt Keeleruleti formaadi, mis toob inimesed kokku virtuaalselt Zoomi keskkonnas, kus on võimalus piiratud aja jooksul vestelda eesti keeles juhuslikus grupis etteantud teemadel. Ja nii mitu ringi järjest.

Testimine: Lahendust arendati välearenduse meetodil ehk Keelerulett kutsuti kiiresti ellu ning parendused viidi sisse iga ruletipäeva järel.

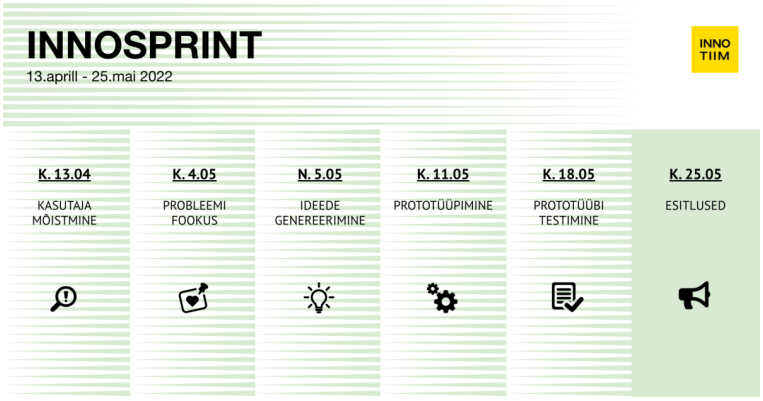
- Hindasime formaadi piire, nii kogu kohtumise kui grupivestluse liikmete arvu osas.
- Uute osalejate versus sarikülastajate osakaal
- Külastuste regulaarsus.
- Rahulolu formaadiga.
- Millist infot ja tuge vajavad ka kohtumist läbiviivad keelesõbrad (grupivestluste moderaatorid).

Õppetunnid:

- Välearenduste käigus töötati välja Keeleruleti esinemissagedus ning kestus.
- Töötati välja toetava grupivestluse põhimõtted.
- Pandi paika grupivestluse suunised keelesõprade (vestluste juhtide) jaoks ning hallatav grupi suurus.

- Tekkis aimdus millise keerukusastmega küsimused toetavad keeleõppijat eesti keele kasutamisel.
- Millistes kasutussituatsioonides saab formaati kasutada (nt keelekursuse või mitteformaalõppe osana).
- Korduvate kohtumiste tulemusena tekkis kogukond inimestest, kes käib regulaarselt koos. Selle ning teiste analoogsete keeleõppe formaatide tulemusena hakati süsteemselt tegelema vabatahtlike kaasamisega keele õppe pakkumisel. Keelerulett on Eesti Keele Maja teenustepaketis.

4.2.2. Innosprint

Kes katsetas? Innotiim viis esimese Innosprindi läbi 2020. aasta lõpus.

Hüpotees: Innotiim uskus, et korraldades disainisprinte, saab suurele hulgale avaliku sektori töötajatele anda disainmõtlemise praktilise kogemuse. Sprindiformaat aitab leida uusi, leidlikke lahendusi ametnike töölaual olevatele probleemidele

Selle testimiseks töötas Innotiim välja Eesti avalikule sektorile sobiva formaadi (arenduspäevad on hajutatud u 6 nädala peale), millesse registreerus 10 tiimi.

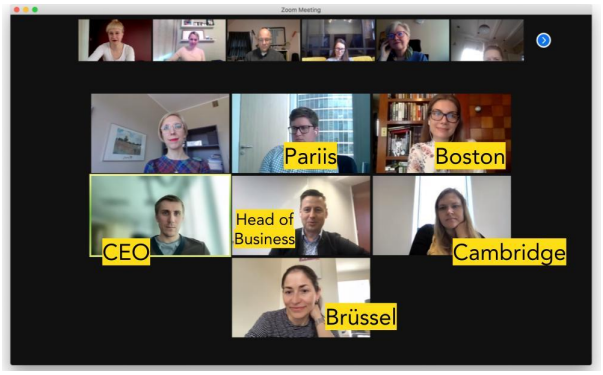
Mõõtsime protsessi ülesehituse rakendatavust–nii ajalises raamis kui jõukohasus ja mõistetavus osalejatele; tiimide võimekust ilma meetodeid valdava mentorita disainiprotsessi läbi teha ning osalejate hinnangut saadud kogemusele. Oleme mõõtnud ka huvi Innosprindi vastu, mis kasvanud iga korraga – kevadel 2022 osales juba 23 tiimi.

Õppetunnid:

- Peale nelja Innosprinti on selle formaat ja ülesehitus hästi paika loksunud. Metoodikat on olnud vaja oluliselt lihtsustada võrreldes innovatsiooniprogrammiga, kus on aega minna iga teemaga süvitsi
- Kasutajaintervjuud ja prototüübi testimine on enamikule osalejatest esmakordsed ja väga silmiavavad kogemused.
- Sprint on intensiivne ning eeldab, et tiimiliikmed saavad end nendeks päevadeks vabastada muudest töökohustustest.
- Mentor-fassilitaator on väärtuslik, sest ta küsib õigeid küsimusi, ei lase tiimil kinni jääda oma tavapärastesse mõttemudelitesse ja aitab protsessi juhtida. Seetõttu katsetas Innotiim välearendusena uut õppeformaati,

koolitades kevadel 2022 sprindi toimumisega paralleelselt välja 23 uut šerpat ehk fassilitaatorit.

4.2.3. Global Estonian Business Network

Kes katsetas? Katsetus toimus avaliku sektori Innovatsiooni-programmis 2021 kevadel. Eestvedajad: Agaate Antson (VäM) ja Ave Habakuk (Innotiim).

Hüpotees: Me uskusime, et regulaarsed, erialaspetsiifilised, üle maailma elavaid eestlasi kokku toovad üritused tugevdavad ja kasvatavad eesti ärivõrgustikku. Me uskusime, et üritused teevad nähtavaks hajala eestlaste kompetentsid ja oskused. Me uskusime, et see aitab hajala eestlastel omavahel professionaalselt võrgustuda.

Selle testimiseks korraldasime kiirelt, odavalt ja vahetult virtuaalsete ürituste sarja, mis oli üles ehitatud nii, et oli nii sisuline, eriala tutvustav osa kui ka kokku tulnud kuulajaid võrgustikuks loov element.

Mõõtsime osalejate arvu üritusest üritusse, mitu sisulist kontakti üritusel tekkis, kas lisandus liikmeid võrgustiku virtuaalsetesse kodudesse (LinkedIn grupp ning globalestonian.com veebileht), kas tekib valmidus ise esineda?

Õppetunnid:

- Hoides aja ja eelarve survet õnnestus tiimiga üritus teha kiirelt ja odavalt, panustamata harjumuspärasesse produktsiooni. Hoolimata ürituse lihtsusest, võimaldas see järele proovida peamiste mehhanismide toimimise. Osalejate jaoks osutus lihtsus ja vahetus hoopistükkis eeliseks, mida nad tagasiside intervjuudes positiivsena esile tõid.
- Planeerisime kohe alguses, et teeme kolm üritust lühikese aja jooksul. Iga ürituse järel tegime refleksiooni, et arutada, mida peaks järgmine kord teisiti tegema. Kolme ürituse järel oli meil selge ja korratav ürituse formaat.
- Üritustesari ei jäänud kestma, kuna äridiplomaatiat ning üleilmse eestlust kokkutoovad inimesed roteerusid osakonnast ära.

4.2.4. Pimedas helendav evakuatsoonitee

Kes katsetas? Katsetus toimus avaliku sektori Innovatsiooniprogrammis 2021 kevadel.

Eestvedajad: Grete Arumäe (Päästeamet) ja Laura Aaben (Siseministeerium).

Hüpotees: Me usume, et riskirühma kuuluva inimese käitumise muutmise asemel saab tema elu kõige kindlamalt päästa tema kodu. Otsisime soodsaid ja realistlikke lahendusi, kuidas inimese kodu muuta tuleõnnetuse korral elu päästvaks.

Selle testimiseks katsetasime helendavat evakuatsiooniteed kõrge tulekahju riskiga inimeste kodudes

Mõõtsime lahenduse rakendatavust ehk kodudesse paigaldatavust (kas on piisavalt sobivaid kohti) ja pindadel püsivust, aga ka inimeste valmisolekut lahendust oma koju testperioodiks paigaldada ja kuivõrd soovisid inimesed neid peale katse lõppu endale alles jätta

Õppetunnid:

- Ametnikud olid võimelised iseseisvalt lahenduse prototüüpi arendama, leidma katse jaoks sobivad tingimused ja ise katsetused läbi viima.
- Keerulisele probleemile suudeti leida lahendus, mis oli väga soodne ja kergesti katsetatav.

4.3. Pilootprojektid

Pilootprojekte tasub kasutada juhul, kui liiga väikese katsealuste hulga tõttu ei ole võimalik läbi viia juhuslikustatud kontrollkatset (ing k *randomized controlled trial* ehk *RCT*). Pilootprojekt ei anna vettpidavat tagasisidet proovitud lahenduse mõju suurusele, kuid hea katse disaini korral heidab see valgust mittekavatsetud mõjudele, lahenduse nõrkustele ning annab olulist tagasisidet, kas tasub ning mil viisil sekkumist laiemalt kasutusele võtta. Mõned näited seda tüüpi katsetustest on Rahunemispeatus, Ringist Välja metoodika rakendamine riskinoortega või Ajaleidja pilootprojekt

4.3.1. Rahunemispeatus

Kes katsetas? Katsetus toimus avaliku sektori Innovatsiooniprogrammis 2019 sügisel. Eestvedajad: Laura Aaben (SiM) ja Helelyn Tammsaar (Innotiim).

Hüpotees: Me usume, et aeg on tõhusam mõjutusmeede kui rahatrahv.

Selle testimiseks katsetati kahel korral Rahunemispeatuse lahendust, kus maanteel kiirust ületanud autojuhtidele pakuti võimalust valida rahatrahvi ja 46-60-minutilise ooteaja (ehk rahunemise) vahel.

Mõõtsime, kui paljud inimesed valisid ootamise ning mõõtsime karistusele järgnenud 9 km teelõigul autojuhi sõidukiirust. Kvalitatiivseid uuringuid tegime meediaportaalide kommentaariumites ning sotsiaalmeedias, et hinnata ühiskonna arvamust katsetatud lahendusele. Samuti viidi peale katsetust läbi telefoniintervjuud autojuhtidega, kes katses valisid rahunemise.

Me tõestasime, et Rahunemispeatuse valinud autojuhid (välja arvatud üks) ei ületanud vahetult peale rahunemist uuesti sõidukiirust. Me selgitasime välja, et Rahunemispeatus võeti ühiskonnas väga hästi vastu ning avalikkuse silmis hinnati sellist lahendust õiglasemaks kui rahatrahv.

Õppetunnid:

- Reaalses liikluses teostatav eksperiment vajab väga põhjalikku ettevalmistust (sobiv teelõik, autojuhtide valulävi uuring, katsetuses oselejate skriptid, läbimäng), aga ka konsultatsioonid juristidega, meediaplaan jms
- Taoline eksperiment sai olla teostatav vaid asutuste tippjuhtide toetuse ja mandaadiga.
- Katseprojekti mõju mõõtmises tuli olulisi järeleandmisi teha - pikemaajalist mõju ei olnud võimalik mõõta, samuti katses osalenute arvu ei olnud võimalik suurendada (et tõsta katse tulemuste usaldusväärsust)
- Katseprojekti mõju mõõtmise kulud suudeti viia nutikalt miinimumini.
- Lahenduse avalikkuses katsetamine andis võimaluse kiirelt kraadida ühiskonna valmisolekut ja hoiakut uue lahenduse ehk õigusrikkumise karistamisviisi osas
- Eksperimenteerimine andis aluse ja põhjenduse katsetatud lahenduse seadustamiseks - vastupidiselt ei oleks suure tõenäosusega õnnestunud (et kõigepealt seadusesse kirjutada uus lahendus ja siis asuda seda

esimest korda katsetama. Suure tõenäosusega oleks olnud keeruline olnud lahendust "maha müüa" ning idee oleks innovatsiooniprogrammi lõppedes maha kukkunud).

- Eksperiment sai laia avalikku tähelepanu ja avas laiema arutelu, kas ja kuidas riik tohib reaalses elus ja reaalsete inimeste peal uusi lahendusi katsetada.

4.3.2. Ringist välja

Kes katsetas? Katsetus toimus avaliku sektori Innovatsiooniprogrammis 2020.

Eestvedajad: Kiira Gornischeff (Sotsiaalkindlustusamet) ja Helelyn Tammsaar (Innotiim).

Hüpotees: Kinnisest lasteasutusest (KLAT) väljuval noorel on suurem tõenäosus eluga tagasi järje peale saada, kui tema ümber on toetav ja mõistev täiskasvanute võrgustik.

Selle testimiseks arendasime sekkumise "Ringist välja" - intensiivne võrgustiku koostöömudeli. Võrgustikku kuulusid KOV lastekaitsetöötaja, SKA esindaja, KLATi esindaja, terapeut, uue kooli esindaja jt Uue rollina viisime sisse "usaldusisiku", kelle valis välja noor ise ning kes toimis ühenduslülina noore ja võrgustiku vahel. Testisime mudelit 2020. aasta suvel 10 kinnisest asutusest väljuva noorega.

Mõõtsime noorte toimetulekut 6 kuu jooksul peale KLATist väljumist; võrgustiku tagasisidet mudelile; usaldusisiku rolli toimivust ning mõju.

Me tõestasime, et noore vajadustest ja võimalustest lähtuv ning lahendustele suunatud võrgustikutöö mudel on vajalik ja väärtuslik.

Õppetunnid:

- Olulisim õppetund oli, et sedavõrd intensiivne võrgustiku koostöömudel oleks kõige mõjusam ennetusena–et laps üldse kinnisesse lasteasutusse ei satukski.
- Kuigi võrgustiku koostöö oli osalejatele intensiivne (kohtumised 2-3 nädala tagant), siis tõdeti, et selge rollide jaotus ning hea koostöö olid tulemuslikud.
- Info Ringist välja sekkumise järele levis ning nii politsei kui prokuratuur tundsid selle vastu huvi, kuid algusperioodil jäi Ringist Välja laienemine võimekuse taha - iga võrgustik vajas käivitamiseks koordinaatorit.

4.3.3. Õpetajate ja lastevanemate koostöö (vaimne tervis)

Kes katsetas? Katsetus toimus avaliku sektori Innovatsiooniprogrammis 2021-2022. aastal. Eestvedajad: Karin Lillemäe (Tervise Arengu Instituut), Elina Malleus-Kotšegarov (Tallinna Ülikool) ja Daniel Kotsjuba (Innotiim).

Hüpotees: Kool on keskkonnana lapse vaimsele tervisele oluline koht, kuna laps viibib seal suure osa oma päevast. Kooli ja kodu hea koostöö on oluline lapse vaimse tervise kujunemise seisukohalt.

Selleks viidi läbi eelpiloot, kus koolituse formaadis anti õpetajale edasi oskused lapsevanematega niimoodi suhelda, et lapsevanem sooviks olla kaasatud erinevatesse lapsega seotud tegevustesse ja tuleks kaasa ja vajadusel ka ise algataks koostööd soodustavaid tegevusi teiste lapsevanematega. Eelpiloodi eripäraks oli, et tegevuste käigus koguti samal ajal infot, mis võiks olla vajalik ja tehti samal ajal pilooti muudatusi.

Selle testimiseks: Viisime läbi õpetajate koolituse, mille raames õpetajad viisid läbi praktilisi harjutusi lapsevanemate autonoomia ja agentsuse tõstmiseks.

Mõõtsime: Mõõdame õpetajate motivatsiooni ja arusaamade muutumist lapsevanemate kaasamise suunal ja nendega koostöö osas.

Meil on õigus, kui tõuseb õpetajate soov arvestada erinevate lapsevanematega ja tal tekib soov rakendada õpitut oma igapäeva töösse.

Õppetunnid:

- Jõuti arusaamisele, milles on üldse võimalik poole aastaga muutus esile kutsuda.
- Jõuti arusaamisele, kuhu muutus kinnitub igapäeva tegevustes, kuna muutus võtab aega.
- Oluline on kasutada erinevaid hindamisvahendeid muutuse kaardistamisel, sealhulgas lapsevanemate tagasiside ja hinnangute kogumine.
- Esimese ringi osalejad (õpetajad) kaasatakse järgmise ringi materjalide ettevalmistamisesse.

4.3.4. Tegevväelaste koolitamine: motivatsioon ja tõhusad õpimeetodid

Kes katsetas? Katsetus arenes välja 2021. aasta avaliku sektori Innovatsiooniprogrammist Eestvedaja: Helelyn Tammsaar (Innotiim).

Hüpotees: Ajateenistusse saabumine on noortele väga suur elumuutus, kus valitseb kõrge ärevus ja teadmatus. Neid on võimalik lihtsate meetoditega vähendada. Ajateenistusega rahulolu mõjutab kaitsetahet ehk motivatsiooni oma riiki kaitsta – mõistes, kuidas toimib motivatsioon ning tõhus õppimine, on meil võimalik ajateenistuses ette valmistada sõdureid, kes nii oskavad kui tahavad vajalikul hetkel võidelda.

Selle testimiseks koolitasime kahes väeosas kahe kompanii tegevväelasi ja drillseersante e inimesi, kes vahetult puutuvad kokku ajateenijatega ning korraldavad nende õppeprotsessi, piloodis osales kokku u 30 inimest.

Mõõtsime kas selline lähenemine on üleüldse Kaitseväe süsteemis rakendatav – milline on piloodis osalevate kaitseväelaste hoiak, hinnang ja valmidus rakendada oma töös kaasaegseid motivatsiooni- ja õpiteooriaid; millele on kõige suurem vastuseis ja kus ilmnevad kõige suuremad takistused.

Me tõestasime, et väljapakutud raamistik oli tegevväelastele oma tegevuse mõju mõtestamisel rohkem abiks, kui käsk olla "inimlik". Motivatsiooni toetavaid praktikaid ja tõhusaid õpimeetodeid testinud piloodis osalejad said ajateenijatelt positiivset tagasisidet.

Õppetunnid:

- Mitmed piloodis osalenud olid raamistikuks valitud motivatsiooniteooriast õpingute raames kuulnud, kuid ei rakendanud seda oma igapäevatöös – see tähendab, et Kaitseväes ka laiemalt ei analüüsita, millised tegevused ja praktikad toetavad ja millised lõhuvad motivatsiooni.
- Militaarvaldkonnas esineb kalduvust liigitada psühholoogiat "pehmeks" ja seega pigem teisejärguliseks teemaks.
- Sedavõrd suures süsteemis on muutuste elluviimine väga pikk ja aeganõudev protsess, eriti kui tegu on kultuurimuutusega. See on võimalik, kui sellele on juhtkonna tugi – kuid ainult käsust selleks ei piisa – vaja on anda inimestele oskused ja teadmised ning juurida välja ebaprofessionaalseid praktikaid, mis rahulolu ajateenistusega asjatult rikuvad.

4.4. A/B testid ja nobedad kontrollkatsed

A/B testid ja nobedad kontrollkatsed on kiired katsetused testimaks, kas ja milline lahendus toimib. Enamasti ei vaja selliste katsetuste läbiviimine õiguslikke muudatusi ning need viiakse läbi juhuslikustatud kontrollkatsetena. Mõned näited Eestis läbi viidud nobedatest katsetest on EMTA katse ümbrikupalkade vähendamiseks ehitussektoris ning sinise diisli väärkasutamise piiramiseks, Kuressaare pakendikoti katse, sõidukiirust mõjutanud Usaldustsoon Viimsis, Pärnu haigla visiidieelsed meeldetuletused ning vanemaealiste vaktsineerimise üleskutse

4.4.1. Usaldustsoon

Kes katsetas? Katsetus toimus avaliku sektori Innovatsiooniprogrammis sügisel 2019. Eestvedajad: Laura Aaben (SiM) ja Helelyn Tammsaar (Innotiim).

Hüpotees: Usume, et oma kodukandi tänaval on võimalik autojuhi südametunnistust mõjutavate ja usalduse sõnumit kandvate siltidega vähendada keskmist sõidukiirust.

Selle testimiseks paigaldasime Viimsis Aiandi teel autotee äärde sildid, mis väljendasid autojuhile tema usaldamist kiirusest kinnipidamisel ja tänasid hiljem võimaluse eest usaldada.

Mõõtsime kahe sildi vahelise lõigu keskmist kiirust ning võrdlesime seda keskmise kiirusega samal lõigul eelneval perioodil ning Viimsis Randvere teel samal perioodil, st kahe nädala jooksul sildi paigaldamisest.

Me tõestasime, et uudne lähenemine liikluskäitumise ohjamiseks omas märkimisväärset mõju. Kahe nädala jooksul alanes keskmine liikumiskiirus antud lõigul 6.4 km/h

Õppetunnid:

- Ootamatud takistused: kust leida õige teelõik, mis asub kogukonna-alas ning mille osas pole mitte ainult väited, aga ka andmed, et seal ületatakse regulaarselt kiirust.
- Sõnumi uudsuse mõju töötab, kuid liikudes samal teelõigul igapäevaselt, on oht, et autojuht hiljem seda enam tähele ei pane. Seetõttu läks Viimsi vald seda teed, et eemaldas vahepeal Usaldustsooni sildi ning püstitas selle taas kooliaasta alguses, kui oli taas vaja kõrgendatud tähelepanu teel liiklejate osas.
- Testimine ei vaja alati palju raha, kui mõõteseadmeid on võimalik testimisperioodiks laenata/rentida.

- Me kaldume eeldama, et käitumist mõjutab vahelejäämise- või trahvihirm. Suutsime tõestada, et ka "õigeid nuppe" vajutaval sõnumil võib olla mõju.
- Lähenemist kopeeriti KOVi algatusel Pelgulinnas erinevate sõnumitega, kuid kuna mõõtmisi ei toimunud, ei ole võimalik hinnata sealsete sõnumite mõju.

4.4.2. Kuressaare prügikoti eksperiment

Kes katsetas? Katsetus toimus avaliku sektori Innovatsiooniprogram mis 2019 sügisel. Eestvedajad: Katrin Koppel (Saaremaa vald) ja Merilin Truuväärt (Innotiim).

Hüpotees: Usume, et vähendades asjaajamist sorteerimisega alustamisel ja andes lihtsad sorteerimisjuhised, hakkab suurem osa inimesi prügi sorteerima.

Selle testimiseks saatsime välja kirjad üleskutsega pakendeid sorteerida ning pooltel juhtudel lisame kirjale pakendikoti.

Mõõtsime kui suur hulk kirja saajaid sõlmib lepingu

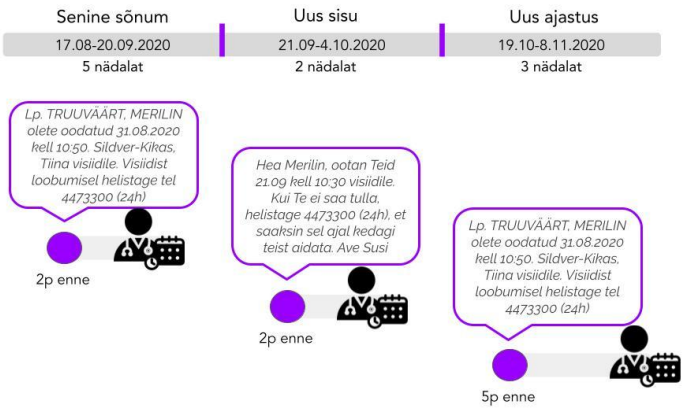
Meil on õigus, kui vähemalt lepingu sõlmijate osakaal koos kotiga kirja saanutest on vähemalt 5% kõrgem.

Õppetunnid:

- Lihtsus töötab! Lihtsalt üleskutsega kirja saajatest sõlmis lepingu ca 5%. Koos pakendikotiga kirja saajatest pani pakendikoti välja 26% ja sõlmis seejärel lepingu 23%.
- Julge pealehakkamine, paindlikkus ja lihtsus
- Hea koostöö Saaremaa valla ja pakendiorganisatsioonide vahel
- Kulud (kirjad, kotid, prügivedu) katsid pakendiorganisatsioonid
- Koormus KOVle ei olnud väga suur
    - üsna positiivne tagasiside
    - vajas selgitamist, kuidas sorteerimine aitab raha säästa (läbi olmejäätmete harvema äraveo)
- Saab veel paremini
    - korraldus ja logistika vajab läbimõtlemist enne kui suurelt laiendada
- Kuidas lahendus laialdaselt kasutusele võtta?
    - kohtkogumisega (tegemist ikkagi mugavusteenusega) kaasnevad pakendiorganisatsioonidele suuremad kulud

- tulevikus oleks mõistlik kokkukogumine teha korraldatud jäätmeveo raames

4.4.3. SMS tühivisiitide vältimiseks

Kes katsetas?
Katsetus toimus avaliku sektori Innovatsiooniprogram mis 2020. aastal.

Eestvedajad: Merilin Truuväärt (Innotiim)

Hüpotees: Me usume, et läbimõeldud ajastuse ja sisuga visiitide meeldetuletustega suudame vähendada esmaseid ebavajalikke ja tühivisiite eriarstiabis.

Selle testimiseks saatsime meeldetuletused paaris erinevas sõnastuses/ ajastuses.

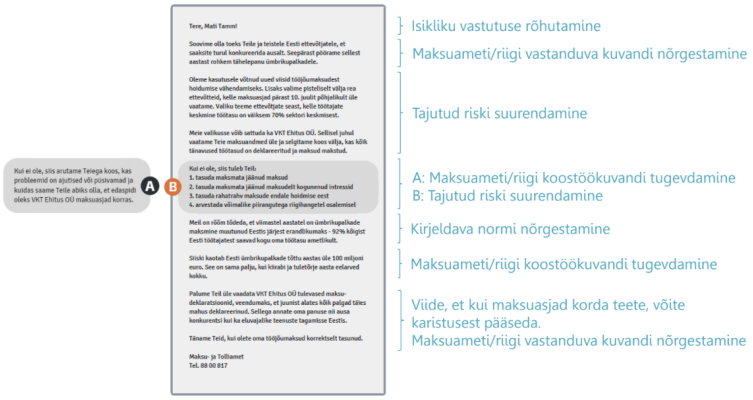
Mõõtsime mitteilmumiste/tühistamiste osakaalu erinevas sõnastuse/ ajastusega SMSidel.

Meil on õigus, kui inimesed tegid vähem tühivisiite.

Õppetunnid:

- Unustasime testimisel olulise sihtrühma - arstid!
- Väga hea koostöö haigla ja arendajaga
- Haigla kandis kulud
- Iga liigutus eeldab miniarendust
- Haigla sai eksperimendi käigus enda andmete kohta palju uut teada
- Ehkki analüüsisime ka eelmise aasta andmeid, siis ei suutnud neid piisavalt hästi “lugeda”
- Ka negatiivne tulemus on hea õppetund!

4.4.4. Ümbrikupalk ehitussektoris (EMTA)

Ehitussektoris, ennekõike alltöövõtjate hulgas, on ümbrikupalga maksmine väga levinud.

Hüpotees: Eeldame, et tõstes tajutud riski, on võimalik maksulaekumist parandada.

Selle testimiseks viidi läbi juhuslikustatud kontrollkatse, milles Grupp A sai ühte tüüpi e-kirja, Grupp B teist tüüpi e-kirja ning Grupp C oli kontrollgrupp. Kirjade erinevus seisnes tonaalsuses, üks pakkus abi olukorra lahendamiseks, teine loetles, mis juhtub vahelejäämise puhul.

Mõõtsime kolme grupi (kokku 4770 ettevõtet) maksulaekumist järgneva kolme kuu jooksul.

Me tõestasime, et nii e-kirjal A kui e-kirjal B oli positiivne mõju maksulaekumisele, seda 5.1% kuni 6.1%.

Õppetunnid:

- See oli esimene käitumisteadlaste ning riigiasutuse koostöös läbiviidud ning üks põhjalikuimalt ettevalmistatud müksamise juhuslikustatud kontrollkatse Eestis, mida kajastav artikkel tunnustati aasta parimaks teadusartikliks ajakirja *Journal of Behavioral Public Administration*'i poolt.
- Sekkumine tugines antropoloogide süvaintervjuudele ehitusettevõtjatega ning käitumispsühholoogide analüüsile võimalikest sekkumismetoodikatest. Kirja koostamisele kulus autorite sõnul ligi pool aastat.
- See katse ilmestab, et kui on soov viia läbi kõrgel tasemel katsetus, on sellesse vajalik kaasata erinevaid eksperte, teha põhjalikku eeltööd ning mõelda hoolikalt läbi mõjutamise ja mõjumõõtmise metoodikad.

4.4.5. Sinise diisli kasutamine sõiduautodes

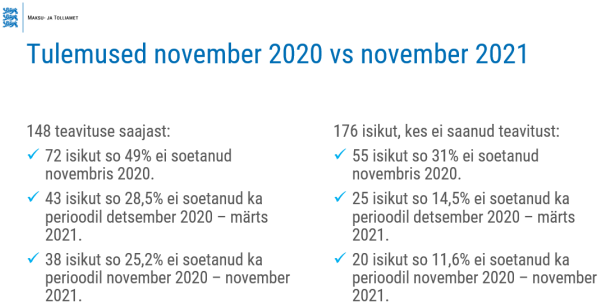

Hüpotees: Inimesed, kes tangivad sõiduautodesse soodushinnaga erimärgistatud diislit, ei hinda vahelejäämise riski kuigi kõrgeks.

Selle testimiseks viisime läbi randomiseeritud kontrollkatse. Koostasime ja saatsime välja personaalse kirja neile isikutele, kelle puhul oli kahtlus, et nad ei ole seotud põllumajandus- ega elukutselise kalandusega ning tankimise määr oli sõiduauto paagi kogustes. Kirja alguses tõime välja täpse koguse liitrites, kui palju antud isik viimase aasta jooksul nn sinist diislit tankinud oli. Kirjas juhiti tähelepanu sellele, et see ei ole lubatud tegevus ning sellel võivad olla tagajärjed. Kiri läks välja 148 isikule, kontrollgrupis oli 176 isikut.

Mõõtsime, kas katses osalenud isikute tankimine vähenes kirja saamisele järgnenud 1 kuu jooksul, sellele järgneva 4 kuu jooksul ning kirjale järgnenud aasta jooksul kokku.

Katse tõestas, et kirjal oli mõju, sest joonistusid välja selged erinevused kahe katsegrupi vahel, kus kõikidel ajaperioodidel oli kirjasaanute hulgas tankimine väiksem kui kontrollgrupi puhul.

4.5. Strateegilised eksperimendid

Strateegilised katsetused on võimaluse liikuda edasi valitsuse prioriteetidega, mis on oma olemuselt keerukad ning mille tulemusi on raske ette näha. Enamasti eeldab selliste katsete läbiviimine muudatusi õigusruumis. Strateegiliste eksperimentide näidetena võib tuua Soome kodanikupalga või Islandi 4-päevase töönädala katsetuse. Eestil strateegiliste katsetustega kogemust ei ole, kuid mõned näited võimalikest strateegilistest katsetustest on alljärgnevalt välja toodud.

4.5.1. Soome kodanikupalga eksperiment

Strateegiline siht: Kodanikupalga eksperimendi eesmärgiks oli uurida, kas selle abil saab sotsiaalsüsteemi nii reformida, et see vastaks paremini tööturu muutustele ning samal ajal inimestel ei kaoks ära töö tegemise stiimul.

Selleks katsetati:

- Kaks tuhat juhuvalimi alusel valitut Soome töötut inimest sai kahe aasta jooksul iga kuu maksuvabalt 560 eurot, sõltumata nende muudest sissetulekutest. Lisaks oli osalistel õigus saada eluaseme- ja toimetulekutoetust.

Katse tulemused:

Ehkki tööhõive osakaal ei tõusnud märkimisväärselt, paranes nähtavalt inimeste vaimne ja majanduslik heaolu. Ühe kodanikupalga suure eelisena nähti seda, et see vähendab bürokraatiat – inimesed ei pea seiklema erinevate toetuste rägastikus ja neid taotlemas käima ja riik ei pea neid menetlema.

Viide uuringu tulemustele

4.5.2. Võimalik strateegiline katsetus: Eesti kui kõige peresõbralikum riik

Strateegiline siht: Eesti rahvastiku kestmiseks väärtustatakse lapsi ja nende olemasolu ei tohi halvendada perede sotsiaalset seisundit ega põhjustada majanduslikke raskusi.

Strateegilist sihi saavutamist toetavad katsetuste ideed:

- Et toetada väikelaste vanemate töö- ja pereelu ühendamist, võiks katsetada alla 3-aastaste laste vanematele 20% lühendatud töönädalat.
- Rahaliste lastetoetuste kõrval katsetada väikelastega peredele erinevat tüüpi toetavate teenuste pakkumist.
- Kuna ühiskond on vananemas, katsetada, kuidas eakad saavad väikelastega peredele toeks olla.

Katsetuste järel hinnatakse, milline mõju oli neil laste ja perede heaolule ning kohortsündimuskordajale.

4.5.3. Võimalik strateegiline katsetus: Innovatsioon terviseennetuses

Strateegiline siht: Valitsus toetab vaimse tervise heaolu ja perevägivalla ennetamist. Arendab välja varajase avastamise süsteemi ning suurendab perede ja kogukondade rolli ennetava ja toetava lahendusena nii, et inimesed suudaksid vaimse tervise riskide (nt läbipõlemisoht) ja probleemide tekkimist ära tunda ja teavad, millal ja kust abi otsida.

Selle katsetamiseks püüab Eesti valitsus luua kahepoolset kohustust, mis nõuab kõigilt või enamus osapooltelt kohustust parandada oma kodanike vaimset heaolu.

Võimalike katsetuste ideed:

- Tasuta juurdepääsu pakkumine mitmetele spordirajatistele.
- Valitud tervislikele ja mitmekülgsete toitude soodushinnaga pakkumine.
- Digiplatvormide kasutamise julgustamine, et aidata inimestel jõuda tähenduslike suhete ja kogukondadeni.

Mõõtmisvõimalused: Mõõdetakse kui hästi sekkumised toimivad, nt vaimse tervise probleemide vähenemine, inimeste produktiivsuse tõus, tööhõive kasv ning mõõdetud sekkumiste kulu-tõhusus. Tänu kahepoolsete kohustuste võtmisele, on lihtsam käivitada ennetavaid poliitikaid ja neid skaleerida.

Lisa 2: osapooled, kes panustasid raamistiku väljatöötamisse

Intervjuudel ja/või töötubades osalesid:

- Lauri Lugna - siseministeeriumi kantsler (endine)
- Laura Aaben - siseministeeriumi innovatsioonijuht
- Henry Kattago - Riigikantselei strateegiadirektor
- Laura Viilup - Riigikantselei nõunik
- Anne Jürgenson - Riigikantselei nõunik
- Margit Juhkam - justiitsministeeriumi õigusloome korralduse talituse juhataja
- Kristi Purtsak - Riigikantselei õigusosakonna juhataja
- Sigrid Rajalo - majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi arendus-ja innovatsioonivaldkonna juht
- Mikk Vainik - Accelerate Estonia
- Merit Valge - justiitsministeeriumi õigusloome korralduse talituse nõunik
- Sten Andreas Ehrlich - sotsiaalministeeriumi tööala asekantsler (endine)
- Elis Kaljuvee - sotsiaalministeeriumi teaduskoordinaator (endine)
- Merilin Truuväärt - Innovatsioonitiimi projektijuht
- Helelyn Tammsaar - Innovatsioonitiimi projektijuht
- Daniel Kotsjuba - Innovatsioonitiimi projektijuht
- Ave Habakuk - Innovatsioonitiimi projektijuht
- Külli Taro - TalTechi teadmussiirde juht
- Külli Sarapuu - TalTechi kaasprofessor
- Andero Uusberg - Tartu Ülikooli kaasprofessor
- Janno Järve - Rakendusuuringute keskuse Centar partner ja vanemanalüütik